

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

10 lutego 2026 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Krzysztof Grzesiowski (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Ewa Stefańska

SSN Marcin Trzebiatowski

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym 10 lutego 2026 r. w Warszawie
skargi kasacyjnej Bank spółki akcyjnej w W.
od wyroku Sądu Apelacyjnego w Katowicach
z 11 sierpnia 2022 r., I ACa 1231/21,
w sprawie z powództwa M.S. i A.S.
przeciwko Bank spółce akcyjnej w W.
o ustalenie i zapłatę,

- 1) oddala skargę kasacyjną,**
- 2) kosztami postępowania kasacyjnego obciąża pozwaną,**
pozostawiając ich wyliczenie referendarzowi sądowemu.

Ewa Stefańska

Krzysztof Grzesiowski

Marcin Trzebiatowski

(G.N.-J.)

UZASADNIENIE

1. Wyrokiem z 22 kwietnia 2021 r. Sąd Okręgowy w Częstochowie zasądził od pozwanego Bank spółki akcyjnej w W na rzecz powodów M.S. i A.S. 113 297,85 zł i 30 137,39 franków szwajcarskich z bliżej określonymi ustawowymi odsetkami za opóźnienie; ustalił nieistnienie między stronami stosunku prawnego wynikającego z bliżej określonej umowy o kredyt na cele mieszkaniowe zawartej 23 października 2008 r. pomiędzy powodami a Bankiem¹ spółką akcyjną (poprzednikiem prawnym pozwanego) w W. i orzekł o kosztach procesu.

2. Na skutek apelacji pozwanego Sąd Apelacyjny w Katowicach wyrokiem z 11 sierpnia 2022 r. oddalił apelację oraz rozstrzygnął o kosztach postępowania apelacyjnego.

3. Z ustaleń faktycznych poczynionych przez Sąd Okręgowy i zaakceptowanych przez Sąd Apelacyjny wynika, że w dniu 23 października 2008 r. powodowie zawarli z poprzednikiem prawnym pozwanego bliżej określoną umowę kredytu na cele mieszkaniowe. Kwotę kredytu określono na 381 169,18 zł. W umowie wskazano, że kredyt jest denominowany (waloryzowany) w walucie CHF. Środki z kredytu miały być przeznaczone na spłatę kredytu hipotecznego w innym banku, udzielonego na zakup mieszkania w C., a w części na wykończenie mieszkania. Miesięczne raty kapitałowo-odsetkowe miały równą wysokość. W umowie postanowiono, że kredyt wykorzystywany jest w złotych, przy jednoczesnym przeliczeniu kwoty kredytu według kursu kupna dewiz dla CHF, zgodnie z tabelą kursów obowiązującą w banku w dniu wykorzystania kredytu. Wysokość rat kapitałowo-odsetkowych wyrażona była w CHF, spłata rat miała być dokonywana w złotych, po uprzednim przeliczeniu według kursu sprzedaży dewiz dla CHF zgodnie z tabelą kursów obowiązującą w banku w dniu spłaty. W dniu 30 stycznia 2015 r. strony zawarły aneks nr [...] do umowy zmieniając walutę spłaty na franki szwajcarskie oraz dodając postanowienia określające sposób ustalania kursu CHF w tabeli kursów.

W ocenie Sądu pierwszej instancji umowa nie odpowiadała wymaganiom art. 69 Prawa bankowego, w brzmieniu obowiązującym w chwili jej zawarcia. Sąd Okręgowy stwierdził, że postanowienia umowne stanowiące klauzule przeliczeniowe były niedozwolonymi postanowieniami umowy w rozumieniu art. 385¹ k.c. Sąd uznał

je za określające główne świadczenia stron, a jednocześnie stwierdził, że ich niejednoznaczność jest oczywista.

Sąd Apelacyjny podzielił powyższą ocenę Sądu pierwszej instancji. Stwierdził, że klauzule waloryzacyjne kształtowały prawa i obowiązki kredytobiorców w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając ich interesy, co wynikało z tego, że przeliczanie kwoty wypłacanego w złotych kredytu i wysokości uiszczanych w złotych rat kapitałowo-odsetkowych następowało według dwóch różnych kursów walut (tzw. *spread* walutowy), zaś kursy ustalane były jednostronnie i dowolnie przez bank, bez zawarcia w umowie znanych powodom obiektywnych kryteriów, według których miało następować to ustalenie. W ocenie Sądu Apelacyjnego usunięcie z umowy klauzul waloryzacyjnych ze skutkiem *ex lege* i *ex tunc* powoduje, że brak jest określenia w umowie jej elementów koniecznych przewidzianych w art. 69 Prawa bankowego, bowiem ich wyeliminowanie nie pozwoli obliczyć sumy, jaką powodowie zobowiązani są zwrócić pozwanemu z tytułu kredytu. Wyłączona jest przy tym możliwość zastosowania na moment zawarcia umowy przepisu dyspozytywnego, umożliwiającego wykonanie zobowiązania zgodnie z wolą stron poprzez zastosowanie kursu średniego CHF publikowanego przez NBP w dniu uruchomienia kredytu. W konsekwencji Sąd Apelacyjny uznał, że umowa jest nieważna z mocy art. 58 § 1 k.c.

4. Skargę kasacyjną od wyroku Sądu Apelacyjnego wniósł pozwany, zaskarżając go w całości i wnosząc m.in. o jego uchylenie i orzeczenie co do istoty sprawy, ewentualnie o uchylenie tego wyroku i poprzedzającego go wyroku pierwszej instancji oraz przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania. Skarżący zarzucił naruszenie: 1) art. 385¹ § 2 w zw. z art. 385¹ § 1 k.c. przez ich błędną wykładnię polegającą na przyjęciu, że przez pojęcie „postanowienia umowy zawieranej z konsumentem” należy rozumieć całą jednostkę redakcyjną konkretnej umowy, a nie wyrażoną w tych jednostkach, dającą się wyodrębnić normę prawną regulującą zachowania stron stosunku prawnego; 2) art. 385¹ § 2 w zw. z art. 65 § 1 i 2 k.c., art. 358 § 1 i 2 k.c. w zw. z art. XLIX ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. - Przepisy wprowadzające kodeks cywilny oraz art. 41 ustawy z dnia 29 kwietnia 1936 r. - Prawo wekslowe przez ich niezastosowanie do spornej umowy; 3) art. 385¹ § 1 i 2 k.c. i art. 6 ust. 1 dyrektywy Rady 93/13/EWG z 5 kwietnia 1993 r. w sprawach

nieuczciwych warunków w umowach konsumenckich (dalej: „dyrektywa 93/13”) przez dokonanie ich błędnej wykładni, polegającej na przyjęciu, że związanie stron umową kredytu w pozostałym zakresie po wyeliminowaniu z jej treści postanowień niedozwolonych nie jest możliwe; 4) art. 385¹ § 2 w zw. z art. 385¹ § 1 k.c. przez ich błędną wykładnię, polegającą na przyjęciu, że klauzula kursowa, stanowiąca główne świadczenie stron, nie wiąże powodów, jako że nie została sformułowana w sposób jednoznaczny; 5) art. 455 k.c. w zw. z art. 481 § 1 i 2 k.c. przez jego błędną wykładnię i uznanie, że uzasadnione jest zasądzenie odsetek ustawowych za opóźnienie od dnia doręczenia wezwania do zapłaty.

5. Powodowie w odpowiedzi na skargę kasacyjną wniesli o oddalenie skargi kasacyjnej i zasądzenie kosztów postępowania kasacyjnego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

6. Zarzuty skarżącego skupiają się wokół następujących kwestii: uznania klauzul umownych za abuzywne, możliwości stosowania przepisów dyspozytywnych w celu określenia kursu waluty obcej po wyeliminowaniu z umowy klauzul abuzywnych i skutków wyeliminowania tych klauzul dla dalszego trwania umowy a także terminu, od którego należne są powodom odsetki za opóźnienie.

7. Nieuzasadnione jest twierdzenie skarżącego leżące u podstaw pierwszego ze sformułowanych zarzutów, że w świetle art. 385¹ § 1 k.c. w zw. z art. 4 ust. 2 dyrektywy 93/13 konieczna jest rozłączna ocena klauzuli ryzyka walutowego (powiązania zawartej umowy z walutą obcą) i klauzuli spreadu walutowego. Sąd Najwyższy uznaje, że użyte w art. 385¹ § 1 zd. 1 k.p.c. sformułowanie „postanowienia umowy” nie może być pojmowane jako równoznaczne z wyodrębnioną graficznie jednostką redakcyjną tekstu kontraktu albo ze zdaniem w sensie gramatycznym. Przedmiotem badania z perspektywy art. 385¹ § 1 zd. 1 k.p.c. jest zatem mający samodzielne znaczenie normotwórcze fragment umowy – niezależnie od tego, czy stanowi on wyodrębnioną graficznie i gramatycznie całość, czy fragment większej jednostki redakcyjnej (np. paragrafu, punktu lub zdania) albo daje się wywieść w drodze wykładni z szeregu wyodrębnionych elementów lub zdań (wyrok SN z 6 grudnia 2024 r., II CSKP 132/23, OSNC 2025, nr 9, poz. 84). Nie oznacza to jednak, że ma rację skarżący dążący do wyodrębnienia w umowie dozwolonych

klauzul ryzyka walutowego oraz niedozwolonych klauzul spreadowych. Sąd Najwyższy wielokrotnie już wskazywał, że klauzula ryzyka walutowego nie może funkcjonować bez klauzuli kursowej określającej przeliczenie zobowiązań stron celem ustalenia wysokości ich świadczenia. Z kolei klauzula spreadowa nie ma racji bytu w umowie, w której nie zastosowano mechanizmu przeliczeniowego i wynikającego z niego narażenia konsumenta na ryzyko kursowe. W konsekwencji klauzule te składające się na przyjęty w umowach kredytowych mechanizm przeliczeniowy są ze sobą ściśle powiązane, a ich rozszczępienie jest zabiegiem sztucznym (zob. wyroki SN: z 27 listopada 2019 r., II CSK 483/18; z 11 grudnia 2019 r., V CSK 382/18; z 10 maja 2022 r., II CSKP 285/22; z 13 maja 2022 r., II CSKP 293/22; z 13 maja 2022 r., II CSKP 464/22; z 24 czerwca 2022 r., II CSKP 10/22; z 28 października 2022 r., II CSKP 902/22; z 28 października 2022 r., II CSKP 910/22; z 8 listopada 2022 r., II CSKP 1153/22; z 26 stycznia 2023 r., II CSKP 722/22; z 20 lutego 2023 r., II CSKP 809/22; z 8 marca 2023 r., II CSKP 1095/22; z 12 kwietnia 2023 r., II CSKP 1531/22; z 18 kwietnia 2023 r., II CSKP 1511/22; z 8 listopada 2023 r., II CSKP 2099/22). Niezależnie od powyższego należy stwierdzić, że ocena trafności poglądu przedstawionego przez skarżącego w powyższej kwestii nie ma znaczenia dla sprawy, gdyż także wyodrębnienie klauzuli kursowej i uznanie, że tylko ona ma charakter niedozwolony, prowadzi do wniosku, że umowa stron nie nadaje się do dalszego wykonywania (zob. wyrok SN z 27 lutego 2025 r., II CSKP 1815/22, podobnie wyrok SN z 16 maja 2025 r., II CSKP 396/23).

8. Niezasadny okazał się także zarzut błędnej wykładni art. 385¹ § 2 w zw. z art. 385¹ § 1 k.c. prowadzącej do przyjęcia, że klauzula kursowa, stanowiąca główne świadczenie stron, nie wiąże powodów, jako że nie została sformułowana w sposób jednoznaczny. Bank błędnie zidentyfikował, z jakich przyczyn Sąd Apelacyjny ocenił, że sporne postanowienia umowne nie są jednoznaczne. Zasadnicza kwestia nie sprowadzała się do tego, że powodowie nie mogli przewidzieć w dniu zawarcia umowy, ile będą ostatecznie świadczyć na rzecz banku. Taki stan jest bowiem zwykłym skutkiem umów z elementem przewalutowania, rodzących długoterminowe zobowiązania. Rzecz sprowadzała się natomiast do tego, że źródłem niepewności co do wysokości świadczeń stron nie były obiektywne

i wyjaśnione w umowie czynniki zewnętrzne, lecz przyznana bankowi w umowie możliwość dowolnego kształtowania treści tabeli kursowej. W konsekwencji powodowie nie tylko nie mogli wiedzieć, ile wynosić będzie saldo ich zadłużenia (wyrażanego w walucie obcej) po wypłacie kredytu i jak kształtować się będzie wysokość rat, lecz także nie znali mechanizmu, na podstawie którego wartości te miały być ustalane (por. wyrok SN z 6 listopada 2025 r., II CSKP 757/23).

9. Nie zasługiwał na uwzględnienie także zarzut skarżącego podważający ustalenia Sądu Apelacyjnego o braku możliwości zastąpienia abuzywnych postanowień przepisami dyspozytywnymi. Należy przede wszystkim stwierdzić, że uznanie postanowień określających zasady przeliczania kwoty kredytu udzielonego w CHF na złote polskie oraz uiszczanych spłat na walutę obcą za niedozwolone postanowienia umowne oznacza, że zgodnie z art. 385¹ § 1 zd. 1 k.c. nie wiążą one strony powodowej. Sąd Najwyższy w niniejszy składzie jest przy tym związany zajętym w uchwale pełnego składu Izby Cywilnej Sądu Najwyższego z 25 kwietnia 2024 r., III CZP 25/22, stanowiskiem, że klauzule indeksacyjne uznane za niedozwolone postanowienia umowne nie mogą być zastąpione innym mechanizmem przeliczeniowym opartym na przepisach kodeksu cywilnego lub innych unormowaniach. Jak wyjaśniono w powyższej uchwale, w obowiązującym stanie prawnym nie można przyjąć, że miejsce takiego postanowienia zajmuje inny sposób określenia kursu waluty obcej wynikający z przepisów prawa lub zwyczajów, a w razie niemożliwości ustalenia wiążącego strony kursu waluty obcej w umowie kredytu indeksowanego lub denominowanego umowa nie wiąże także w pozostałym zakresie. Według art. 87 § 1 ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym uchwała składu całej izby, z chwilą jej podjęcia, uzyskuje moc zasady prawnej, co oznacza, że wiąże inne składy Sądu Najwyższego.

10. Także w orzecznictwie Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej przyjmuje się, że modyfikacja umowy przez uzupełnienie jej luk byłaby sprzeczna z celem zapobiegania kolejnym naruszeniom, co jest istotą Dyrektywy 93/13. Przedsiębiorca, mając świadomość braku sankcji, mógłby w dalszym ciągu stosować nieuczciwe praktyki oraz abuzywne klauzule, bowiem wiedziałby, że jedyną karą byłoby zastąpienie niedozwolonych postanowień innymi, co pozostawałoby bez wpływu na ważność wadliwego stosunku prawnego. Taki wniosek wynika

z ugruntowanego orzecznictwa Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej, zgodnie z którym, gdyby sąd krajowy mógł zmieniać treść nieuczciwych warunków zawartych w umowach, takie uprawnienie mogłoby zagrażać realizacji długoterminowego celu ustanowionego w art. 7 Dyrektywy 93/13 (zob. wyroki TSUE: z 14 czerwca 2012 r., C-618/10; z 30 kwietnia 2014 r., C-26/13; z 26 marca 2019 r., C-70/17 i C-179/17).

11. Nietrafny był także zarzut podważający rozstrzygnięcie Sądu Apelacyjnego co do skutków wyeliminowania niedozwolonych klauzul dla dalszego istnienia umowy. Jak wyjaśnił Sąd Najwyższy w uchwale pełnego składu Izby Cywilnej z 25 kwietnia 2024 r., III CZP 25/22, w razie niemożliwości ustalenia wiążącego strony kursu waluty obcej w umowie kredytu indeksowanego lub denominowanego umowa nie wiąże także w pozostałym zakresie (pkt 2).

12. Zarzut skarżącego, że Sąd Apelacyjny niewłaściwie zastosował art. 481 k.c., nie mógł zostać rozpoznany z powodu braku jego uzasadnienia.

13. W tym stanie rzeczy Sąd Najwyższy, na podstawie art. 398¹⁴ k.p.c., oddalił skargę kasacyjną.

14. O kosztach postępowania kasacyjnego orzeczono na podstawie art. 108 § 1 i art. 98 § 1 k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 i art. 398²¹ k.p.c.

Ewa Stefańska

Krzysztof Grzesiowski

Marcin Trzebiatowski

(M.M.)

[SOP]